

Fängelse vidareutbildning i kriminalitet

Risken för återfall ökar genom fängelsestraff. Återfall i brott kostar. Liksom fängelse. Åter visar forskningen att det snarare är andra insatser som behövs.

Text & bild: Olle Eriksson | [Prenumerera](#) | Artikel i [SocialPolitik nr 2 2014](#)

Cirka 4 300 personer sitter i fängelse i Sverige, varav fem procent kvinnor. 2013 kostade anstalterna över fyra miljarder kronor. I genomsnitt 2 891 kr/dygn. Är det en lönsam prioritering? Vad får skattebetalarna? Skydd? Straff? Vård och bättring? Prevention?

– Generellt sett är fångar en resurssvag grupp, säger **Anders Nilsson**, kriminolog vid Stockholms universitet, som har forskat kring återfall och fångars sociala situation.

– Jag gjorde ett försök att ringa in gruppen resursstarka fångar; de som har en hygglig inkomst, en bra utbildning och inga missbruksproblem, men de finns knappt.

Större delen är i stället socialt exkluderade redan innan anstaltsvistelsen. De flesta saknar arbete, bara en fjärdedel har någon koppling alls till arbetsmarknaden. De har en osäker boendesituation. 70 procent har missbruksproblem.

Anders Nilsson berättar att 65 procent av fångarna återfaller i brott inom något år. De flesta återfallen sker redan inom de första två åren.

Bland unga som döms till sluten ungdomsvård är siffran för återfall över 70 procent. Vad borde göras annorlunda från samhällets sida för att minska återfallen?

– Problembilden för fångar är komplex, det handlar om utbildning, sociala relationer, missbruk, arbete och så

vidare. Många har skulder när de kommer ut vilket innebär att de inte börjar på noll, utan på minus.

– Till stor del är det en socialpolitisk fråga att ändra på dessa förhållanden. Studier visar att fängelset inte har någon positiv effekt på fångarna, tvärtom. I den mån det är möjligt borde man därför minska användningen av fängelsestraff.

Varför går det ändå bra för vissa som kommer ut?

– Många faktorer spelar roll, men situationen efter fängelsestraffen hänger väldigt mycket ihop med hur det såg ut innan straffet. Den minoritet som exempelvis haft jobb innan de åkte in går det bättre för. Om man inte haft missbruk ser det också ganska bra ut.

– Jag har gjort en undersökning som visar att motivation är viktig. De som bedömer sina möjligheter som goda har också en mindre problematisk situation och återfaller i mindre utsträckning än andra.

ollerobert.eriksson[at]gmail.com

Olle Eriksson

4 374 550 000 kronor kostar anstaltsvården. I snitt 2 891 kr/dygn.

Brottsligheten har minskat under senare år, såväl i Sverige som i västvärlden f ö.

Källa: Kriminalvården och Brottsförebyggande rådet